

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 62/2019

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Α'

Συνεδρίαση της 19^{ης} Μαρτίου 2019

Σύνθεση

Πρόεδρος : Ανδρέας Χαρλαύτης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Κωνσταντίνος Κηπουρός, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Αγγελική Καστανά, Ευσταθία Τσαούση, Βασίλειος Κορκίζογλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ελένη Κωστάντη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθμός ερωτήματος: Το με αριθμ. πρωτ. ΔΚΠ Β 0020982 ΕΞ 2018/ 15-11-2018 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας, Γενική Δ/ση Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών, Δ/ση Κοινωφελών Περιουσιών, Τμήμα Α'.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται αν : 1. Για τη θέση του Προέδρου του κοινωφελούς Ιδρύματος με την επωνυμία «Κληροδότημα Βασιλείου Βασιλά», θα εφαρμοστούν τα αναφερόμενα στην από 1-12-1924 ιδιόγραφη διαθήκη του Βασιλείου Βασιλά, σύμφωνα με την οποία τα τέσσερα (4) μέλη της οριζόμενης Επιτροπής, να είναι όσον το δυνατόν γνήσιοι Παργινοί και ένα (1) πρόσωπο που θα προεδρεύει να είναι συγγενής του, έστω μακρινός, ή θα εφαρμοστεί το

άρθρο 3 του Οργανισμού του Ιδρύματος, που ορίζει ότι ως μέλη της πενταμελούς Επιτροπής προτιμώνται πάντοτε κάτοικοι της Πάργας και Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγεται εκ των εχόντων συγγένεια με τον διαθέτη, μελών της Επιτροπής. 2. Η αιτούσα Ε.Β., με βάση τα λεγόμενά της και τον επικαλούμενο γενεαλογικό πίνακα, ισχυριζόμενη ότι ο προπάππος της ήταν δεύτερος εξάδελφος του ιδρυτή Βασιλείου Βασιλά, θεωρείται συγγενής με τον διαθέτη. 3. Στην περίπτωση που κριθεί ότι υπερισχύουν οι διατάξεις της διαθήκης και πρέπει να οριστεί Πρόεδρος ένας συγγενής του διαθέτη, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής του, με ποιο τρόπο και διαδικασία δύναται να μειωθούν τα μέλη της υφιστάμενης Διοίκησης του Ιδρύματος, από πέντε (5) σε τέσσερα (4), δεδομένου ότι η σημερινή σύνθεση της Επιτροπής είναι πλήρης, αποτελούμενη εκ πέντε (5) μελών.

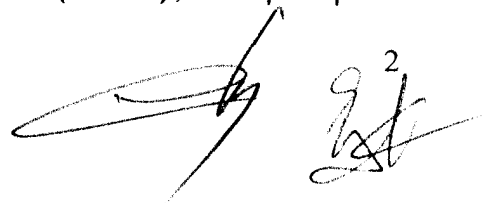
Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο έγγραφο του ερωτήματος και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με την από 1-12-1924 ιδιόγραφη διαθήκη, που δημοσιεύτηκε με το με αριθμ. πρωτ. 46/16-2-1928 πρακτικό της Ελληνικής Προξενικής Αρχής της Τεργέστης ο διαθέτης Βασίλειος Βασιλάς του Ευαγγέλου άφησε το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του για κοινωφελή σκοπό, ορίζοντας μεταξύ άλλων ότι «εις την Πάργαν να συσταθή μια Επιτροπή από τέσσερα πρόσωπα, να είναι όσον το δυνατόν γνήσιοι Παργινοί και εν πρόσωπον να προεδρεύη να είναι συγγενής μου, έστω μακρυνός συγγενής δια να εργάζωνται με ζήλον και προθυμίαν δια το καλόν και πρόοδον της πατρίδος μας όπου πρέπει να την στολίζητε με έργα καλά».

2. Με το από 19-4-1929 π.δ/γμα (Α'156) ορίστηκε ότι «Η δια της διαθήκης του Βασιλείου Βασιλά ... καταλειφθείσα εις την Κοινότητα Πάργας περιουσία προς εκπλήρωσιν διαφόρων σκοπών κοινής ωφελείας εν τη Κοινότητι ταύτη, αποτελεί ιδίαν περιουσιακήν ομάδα υπό τον τίτλο «Κληροδότημα Β. Βασιλά». και στη συνέχεια με το από 28-4-1930 π.δ/γμα «Περί αναγνώρισεως ως νομικού προσώπου του κληροδοτήματος Β. Βασιλά» (Α' 136), καθορίστηκε ο

τρόπος διοίκησης, διαχείρισης και λειτουργίας του. Το ανωτέρω διάταγμα αντικαταστάθηκε με το από 29-8-1938 β.δ/γμα «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του κληροδοτήματος Βασιλ. Βασιλά» (Α' 336). Σύμφωνα με το άρθρο 3 του τελευταίου διατάγματος, η ανάκληση και η αντικατάσταση των μελών γίνεται με τις περί κοινωφελών περιουσιών διατάξεις. Ως μέλη της Επιτροπής «...προτιμώνται πάντοτε κατά ρητήν του διαθέτου επιθυμίαν γνήσιοι κάτοικοι της Πάργας και εν ελλείψει τοιούτων, προτιμώνται κάτοικοι Πάργας προερχόμενοι εξ οικογενειών εγκατεστημένων εν αυτή επί περισσότερον χρόνον. Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγεται εκ των εχόντων συγγένειαν με τον διαθέτην μελών της Επιτροπής...". Σήμερα το Ίδρυμα αποτελείται από 5μελή Διαχειριστική Επιτροπή.

3. Η Ε.Β., κάτοικος Ιωαννίνων, με την από 7/4/2015 αίτησή της προς την Δ/ση Κοινωφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτ. Μακεδονίας ζήτησε να διοριστεί μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ανωτέρω Ιδρύματος, επικαλούμενη συγγένεια με τον Ιδρυτή - διαθέτη. Εν συνεχεία με τις από 1-2-2017, 12-5-2017, 31-10-2017 αιτήσεις της και τα από 14-12-2017, 15-3-2018 και 18-8-2018 ενημερωτικά σημειώματά της προς την ερωτώσα Υπηρεσία ζήτησε να οριστεί Πρόεδρος της Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος Βασιλείου Ε. Βασιλά, σε εκτέλεση της από 1-12-1924 ιδιόγραφης διαθήκης επικαλούμενη συγγένεια με τον Ιδρυτή .

Όσον αφορά δε την επικαλούμενη συγγενική σχέση με τον διαθέτη Βασίλειο Βασιλά ισχυρίζεται ότι ο προπάππος της, ήταν δεύτερος εξάδελφός του, προσκομίζοντας σχετικό γράφημα, πιστοποιητικά και συγγράμματα.

4. Η διοικούσα το Ίδρυμα Επιτροπή, όπως προκύπτει από τα με αριθμ. πρωτ. 54/5-5-2015 και 43/11-4-2017 έγγραφά της προς την ερωτώσα Υπηρεσία ισχυρίζεται ότι ο διορισμός της έγινε σύμφωνα το άρθρο 3 του Κανονισμού Διοίκησης και Διαχείρισης του κληροδοτήματος Βασιλείου Βασιλά .

5. Τέλος, άποψη της ερωτώσας Υπηρεσίας, όπως έχει εκφραστεί στο με αριθμ. πρωτ. Δ.Κ.Π. Β 0009204 ΕΞ 2017/13-6-2017 έγγραφό της και με βάση το άρθρο 3 του Οργανισμού του Ιδρύματος, είναι ότι Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής πρέπει να εκλέγεται μέλος της Επιτροπής – μόνιμος κάτοικος της Πάργας ει δυνατόν συγγενής, έστω και μακρινός του διαθέτη.

6. Ενόψει των ανωτέρω, και έχοντας η ως άνω Υπηρεσία τη γνώμη ότι η από 1-12-1924 ιδιόγραφη διαθήκη του Βασιλείου Βασιλά και ο υφιστάμενος Οργανισμός του Ιδρύματος διαφοροποιούνται μεταξύ τους κατά το περιεχόμενο, υπέβαλε το ερώτημα που αναφέρεται στην αρχή.

Νομοθετικό πλαίσιο

7. Στο **άρθρο 109 παρ. 1 του Συντάγματος** ορίζονται τα εξής: «1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων της διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού...».

8. Επίσης, τα **άρθρα 108, 109, 110 και 173 Α.Κ.** ορίζουν ότι: **Άρθρο 108.-** «Αν με ιδρυτική πράξη μια περιουσία ορίστηκε για να εξυπηρετηθεί ορισμένος σκοπός, το ίδρυμα αποκτά προσωπικότητα με διάταγμα που εγκρίνει τη σύστασή του». **Άρθρο 109.-** «Η ιδρυτική πράξη γίνεται είτε με δικαιοπραξία εν ζωή είτε με διάταξη τελευταίας βούλησης. Η δικαιοπραξία εν ζωή απαιτείται να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο». **Άρθρο 110** «Στην ιδρυτική πράξη πρέπει να καθορίζεται ο σκοπός του ιδρύματος, η περιουσία που αφιερώνεται και ο οργανισμός του. Το διάταγμα που εγκρίνει το ίδρυμα μπορεί να ορίσει ή να συμπληρώσει ή να τροποποιήσει τον οργανισμό, με τον όρο ότι η θέληση του ιδρυτή θα παραμείνει σεβαστή. Η συμπλήρωση ή η τροποποίηση μπορεί να γίνει με τους ίδιους όρους και με μεταγενέστερο διάταγμα με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 119». **Άρθρο 173** «Κατά την ερμηνεία της δήλωσης βουλήσεως αναζητείται η αληθινή βούληση χωρίς προσήλωση στις λέξεις».

9. Περαιτέρω στις διατάξεις των **άρθρων 1, 10, 50 - 52 και 81- 82 του ν. 4182/2013** Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις (Α' 185) ορίζονται τα εξής: **Άρθρο 1** «Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως: 1. «Κοινωφελής περιουσία»: το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομία, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωφελή σκοπό. Ως «κοινωφελής περιουσία» νοείται επίσης και το νομικό πρόσωπο που τα διαχειρίζεται και εκπροσωπεί, εφόσον υπάρχει. Οι όροι «κοινωφελής περιουσία», «περιουσία» και «εθνικό κληροδότημα» ταυτίζονται.....». **Άρθρο 10** «1. Περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή

4

δωρητής. Απαγορεύεται η μεταβολή τόσο των παραπάνω κοινωφελών σκοπών όσο και του τρόπου διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και τον ορισμών για τον τρόπο διοίκησής της. 2. Αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση κατ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο κατ' άρθρο 825 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. 3...». **Άρθρο 50** «1. Περιουσία, η οποία διατίθεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος αποτελεί ίδρυμα που διοικείται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στη συστατική πράξη, όταν η εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού ανατίθεται σε φυσικά πρόσωπα ή σε νομικά πρόσωπα που συνιστώνται με αυτήν...». **Άρθρο 51** «1. Για τη σύσταση κοινωφελούς ιδρύματος ως ιδιαίτερου νομικού προσώπου εκδίδεται προεδρικό διάταγμα, με πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου ως εκ του σκοπού Υπουργού. Με το διάταγμα εγκρίνεται ο οργανισμός του ιδρύματος, ο οποίος συντάσσεται από τον εκτελεστή ή τους διοικητές του ιδρύματος σύμφωνα με όσα ορίζονται στη συστατική πράξη ή από την αρμόδια αρχή σε περίπτωση που αυτοί αμελούν. Οι προτείνοντες Υπουργοί μπορούν να τροποποιούν το σχέδιο που υποβλήθηκε από τον εκτελεστή ή τους διοικητές, με την τήρηση, πάντα, των όρων της συστατικής πράξης...». **Άρθρο 52** «1. Με τον οργανισμό του ιδρύματος ορίζονται η μορφή, η επωνυμία, η διοίκηση και εκπροσώπησή του, η περιουσία, η οικονομική του διαχείριση, τα μέσα και ο τρόπος εκτέλεσης του σκοπού και συμπληρώνονται τυχόν ελλείψεις των όρων της συστατικής πράξης... Τροποποιήσεις του οργανισμού εγκρίνονται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 51...». **Άρθρο 81** « Οργανισμοί ή καταστατικά ιδρυμάτων, τα οποία διέπονται από τον παρόντα Κώδικα και έχουν εγκριθεί στο παρελθόν με τυπικό νόμο ή ισοδύναμη νομοθετική πράξη, μπορεί να τροποποιούνται ή να συμπληρώνονται με προεδρικό διάταγμα, σύμφωνα με το άρθρο 51 του παρόντος Κώδικα». **Άρθρο 82** «1. Όπου δεν ορίζεται διαφορετικά, οι διατάξεις του Κώδικα εφαρμόζονται και στις κοινωφελείς περιουσίες που υφίστανται κατά την έναρξη ισχύος του, ανεξάρτητα από τον τρόπο σύστασής τους...8. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού, καταργούνται: α).... στ) Κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία αφορά θέματα, που ρυθμίζονται από αυτόν ή αντίκεινται στις διατάξεις του. 9. Με την επιφύλαξη

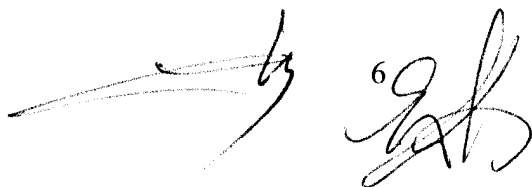
των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου, κάθε παραπομπή στον α.ν. 2039/1939 ή γενικά στη νομοθεσία περί Εθνικών Κληροδοτημάτων, νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις του».

10. Το άρθρο 825 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, (όπως αναδιατυπώθηκε με το άρθρο 77 παρ. 3 του ν. 4182/2013) ορίζει ότι : **Άρθρο 825** « Κάθε αμφιβολία ή αμφισβήτηση για την ερμηνεία διαθήκης ή άλλης πράξης με την οποία διαθέτονται περιουσιακά στοιχεία με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του κράτους ή κοινωφελών σκοπών, εφόσον αναφέρεται στον τρόπο της εκκαθάρισης και γενικά της διαχείρισης και της εκτέλεσης της περιουσίας που έχει διατεθεί για το κράτος ή για κοινωφελή σκοπό, υπάγεται στην αρμοδιότητα του Εφετείου της έδρας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που εποπτεύει την κοινωφελή περιουσία. Αν η κοινωφελής περιουσία υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργού Οικονομικών, αρμόδιο είναι το Εφετείο Αθηνών.»

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, καθώς και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα :

11. Κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 109 του Συντάγματος, η προστασία και κατοχύρωση της θέλησης των διαθετών ή δωρητών ως προς τις υπέρ του Δημοσίου ή κοινωφελούς σκοπού διατάξεις (δηλ. των υπέρ αυτών καταλειπομένων περιουσιών), δεν αφορά μόνο στον οριζόμενο με τη διαθήκη ή τη δωρεά σκοπό, αλλά εκτείνεται και στον τρόπο διοίκησης και διαχείρισης της περιουσίας που έχει διατεθεί ή δωρηθεί, διότι οι ορισμοί αυτοί, αποτελούν ουσιώδες μέρος του περιεχομένου και των όρων της διαθήκης ή της δωρεάς (ΣτΕ 1354/2000 στη ΝΟΜΟΣ με παραπομπές σε ΣτΕ 1324/1982, 112/1983). Μάλιστα, η ανωτέρω συνταγματική προστασία περιλαμβάνει και τα της διοίκησης του τυχόν συνιστώμενου ιδρύματος για να αποκλείονται επεμβάσεις του Κράτους, οι οποίες μεταβάλλουν τον σκοπό ή τον τρόπο εκπλήρωσής του, που ορίστηκαν από τους διαθέτες ή τους δωρητές

(ΓνμΟΛΝΣΚ 250/2005, ΓνμΝΣΚ 18/2015, 206/2014, ΣτΕ 3636/1999, ΣτΕ 1718/1990, ΣτΕ 508/1987, ΣτΕ 400/1986, ΣτΕ 1689/1962 κ.α.). Κατά την έννοια δε αυτή, έχει κριθεί ότι η εν λόγω συνταγματική διάταξη, που απευθύνεται κυρίως στο νομοθέτη, αποβλέπει στην προστασία και κατοχύρωση της θέλησης του διαθέτη και δωρητή έναντι αντιθέτου περιεχομένου πράξεων της Πολιτείας, ακόμη και αυτών που έχουν νομοθετικό περιεχόμενο, λαμβανομένου ιδίως υπόψη ότι δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν η μεταβολή σκοπού όχι μόνο με διατάγματα αλλά ούτε και με νόμο (ΟΛΑΠ 1241/1979 ΝοΒ 28. 729, ΑΠ 1547/ 2010, 656/2006, ΓνμΝΣΚ 2/2002, 149/2012 κ.α.).

Επομένως σύμφωνα με την ανωτέρω συνταγματική διάταξη σε συνδυασμό και με το ν. 4182/2013 αποτελεί υποχρέωση του Κράτους η πιστή και επακριβής εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών, με την οποία διατίθενται περιουσιακά στοιχεία με κληρονομία, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Κράτους ή χάριν κοινωφελών σκοπών.

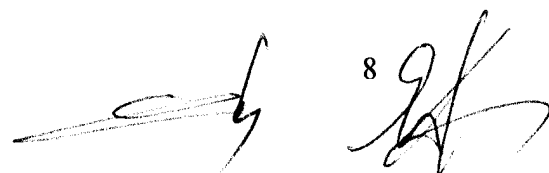
12. Περαιτέρω, η αληθινή βούληση του διαθέτη ή του δωρητή αναζητείται στην ερμηνεία των διαθηκών ή δωρεών, όπως προκύπτει από τη διάταξη του άρθρου 173 ΑΚ, χωρίς προσήλωση στις λέξεις, σκοπούμενη από άποψη υποκειμενική.

Συνεπώς, όταν στη συστατική πράξη της διαθήκης ή τη δωρεάς υπέρ κοινωφελών σκοπών, ο διαθέτης όρισε τη συμμετοχή συγγενικού του προσώπου απέβλεψε προδήλως στον συναισθηματικό σύνδεσμο που διατηρούν κατά κανόνα οι συγγενείς μεταξύ τους και που πιθανότητα θα βοηθήσει στην εκπλήρωση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο των σκοπών του ιδρύματος άρα και στην ορθή διοίκηση και διαχείριση του. Ομοίως και η βούληση του διαθέτη για το διορισμό στο Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος ατόμων που κατάγονται αλλά και κατοικούν στην γενέτειρά του πόλη, στην οποία και αφήνει την περιουσία του, υποδηλώνει την βούλησή του οι διοικούντες αφενός να έχουν ιδιαίτερο συναισθηματικό δεσμό με αυτή, αφετέρου να είναι γνώστες των προβλημάτων και των αναγκών της πόλης ούτως ώστε να εκπληρώσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον σκοπό του Ιδρύματος, στον οποίο περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων και η δημιουργία έργων προόδου και βελτίωσης της πόλης.

13. Σε περίπτωση που υφίσταται αμφιβολία ή αμφισβήτηση ως προς την έννοια διάταξης της συστατικής πράξης, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο δικαστήριο κατ' άρθρο 825 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως ρητά προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ.2 του ν.4182/2013. Η ενώπιον του ως άνω δικαστηρίου διαδικασία συνίσταται στην επίλυση αμφισβητήσεων ως προς την έννοια διάταξης της συστατικής πράξης (ΣτΕ 3824/1995 7μ) και η σχετική ερμηνεία, που οδηγεί στην άρση σχετικών αμφισβητήσεων, είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση (βλ. πρώην άρθρ. 5 α.ν. 2039/1939, ΑΠ 2163/2009, 78/2005, 1583/1995 κ.α. στη ΝΟΜΟΣ, Γνωμ.ΝΣΚ 86/2007, 2/2002). Κατά την αληθή δε έννοια της διάταξης του άρθρου 825 ΚΠολΔ το Εφετείο έχει αρμοδιότητα να κρίνει οποιαδήποτε αμφιβολία ή αμφισβήτηση που έχουν σχέση με την διοίκηση, διαχείριση ή εκκαθάριση της καταλειφθείσας περιουσίας για κοινωφελή σκοπό, όχι όμως όταν αυτή ανάγεται σε άλλα θέματα ερμηνείας (ΑΠ 78/2005, ΕΛΛΔνη 46,1701, Εφ.Αθ.6824/2008, στη ΝΟΜΟΣ).

14. Περαιτέρω, κατά την έννοια του άρθρου 52 του ν. 4182/2013 τα κοινωφελή ιδρύματα λειτουργούν επί τη βάσει καταστατικού ή οργανισμού, εφόσον η διαθήκη δεν περιέχει διατάξεις διοικήσεως του ιδρύματος ή αν οι διατάξεις που υπάρχουν κρίνονται ατελείς, οπότε και συμπληρώνονται με τον οργανισμό ή το καταστατικό του, που ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, τα της διοικήσεως του ιδρύματος και της εκλογής των διοικητών, όταν τα θέματα αυτά ρυθμίζονται ατελώς από τη συστατική του πράξη. Για τη σύσταση κοινωφελούς ιδρύματος ως ιδιαίτερου νομικού προσώπου εκδίδεται προεδρικό διάταγμα, με πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου ως εκ του σκοπού Υπουργού. Για τις τροποποιήσεις του οργανισμού ακολουθείται η ίδια διαδικασία.

15. Από τις διατάξεις του ν. 4182/2013 προκύπτει ότι βασική υποχρέωση του Κράτους, που ενεργεί μέσω των αρμοδίων οργάνων του, είναι η πιστή και επακριβής εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών περιουσιακών στοιχείων, οι οποίοι καταλείπουν την περιουσία τους υπέρ του Κράτους ή υπέρ επωφελών, για το κοινό, σκοπών. Η άσκηση της εποπτείας και ελέγχου της εκκαθάρισης και διαχείρισης των καταλειπομένων, ως άνω, υπέρ κοινωφελών σκοπών περιουσιών ανήκει κατ' άρθρο 2 του ν. 4182/2013 στον Υπουργό Οικονομικών ή στον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Ο κατ' άρθρο 2 του ν. 4182/2013 (πρώην άρθρ.2 α.ν.2039/1939) έλεγχος και η εποπτεία του Υπουργού Οικονομικών επί των υπέρ κοινωφελών σκοπών καταλειπομένων περιουσιών, όπως γίνεται παγίως δεκτό (ΑΠ Ολομ.8/1994 κ.α.) περιορίζεται στην τήρηση των διατάξεων της συστατικής πράξης και του νόμου, συνιστά δηλαδή έλεγχο νομιμότητας. Οι διατάξεις του νόμου ισχύουν επικουρικά, εφόσον τα προβλεπόμενα από αυτές θέματα δεν ρυθμίζονται από τη συστατική πράξη, εκτός από τις δημοσίας τάξεως διατάξεις, οι οποίες, σε κάθε περίπτωση, υπερισχύουν των τυχόν αντίθετων διατάξεων της ιδρυτικής πράξης (ΑΠ 1542/1998, Γνωμ. Ολομ. ΝΣΚ 250/2005,66/2015).

16. Σύμφωνα με την από 1-12-1924 διαθήκη (άρ. 9) του Βασιλείου Βασιλά τα μέλη της αναφερόμενης Επιτροπής που ορίζονται σε τέσσερα, θα πρέπει επιπλέον να είναι «γνήσιοι Παργινοί», το δε ένα εξ αυτών που θα προεδρεύει, αν είναι δυνατόν, και είναι και συγγενής, έστω μακρινός του διαθέτη.

Με το άρθρο 3 παρ. 2 του από 29-8-1938 β.δ./τος ερμηνεύτηκε η ως άνω διάταξη του διαθέτη. Κατά την ερμηνεία αυτή, που είναι ορθή, προτιμώνται ως μέλη της ως άνω Επιτροπής «γνήσιοι κάτοικοι της Πάργας», δηλ. κάτοικοι μεν που όμως επιπλέον κατάγονται και από την Πάργα, και μόνον σε περίπτωση αδυναμίας εξεύρεσης «γνήσιων κατοίκων της Πάργας» προτιμώνται επίσης κάτοικοι της Πάργας προερχόμενοι από οικογένειες εγκατεστημένες στην Πάργα περισσότερο (συγκριτικά) χρονικό διάστημα. Κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 3 του ισχύοντος οργανισμού ο Πρόεδρος, ως μέλος της Επιτροπής, απαιτείται να έχει επίσης ένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, προτιμωμένου εκείνου που έχει συγγένεια, έστω και μακρινή με το διαθέτη.

Η ενδιαφερόμενη Ε.Β., που κατά το ιστορικό του ερωτήματος δεν είναι κάτοικος της Πάργας, κατά τη συνδυασμένη ερμηνεία της διαθήκης και του Οργανισμού του Ιδρύματος αποκλείεται οιασδήποτε συμμετοχής της στην Επιτροπή, ανεξαρτήτως συγγενείας, έστω και μακρινής με το διαθέτη.

17. Τέλος πέραν των ανωτέρω, και ενόψει του ότι οι ορισμοί του άρθρου 3 του Οργανισμού του Ιδρύματος συνιστούν ερμηνεία της αντίστοιχης διάταξης της διαθήκης, που μπορεί να χαρακτηριστεί ως ορθή, επισημαίνεται ότι πρόκειται για παγιωμένη ερμηνεία που ακολουθείται για μεγάλο χρονικό διάστημα. Επομένως δεν θα μπορούσε να ανατραπεί παρά μόνο είτε με δικαστική απόφαση κατ' άρθρο 825ΚΠολΔ, είτε και με νομοθετική ή κανονιστικού

χαρακτήρα επέμβαση που θα είχε τον χαρακτήρα της τροποποίησης ή αντικατάστασης του άρθρου 3 του Οργανισμού. Επί του παρόντος δικαιολογείται η κρίση ότι δεν υφίσταται διάσταση μεταξύ διαθήκης και Οργανισμού.

Απάντηση

20. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α') γνωμοδοτεί, ομόφωνα ως εξής:

1. Καθ' όσον αφορά στη ανάδειξη Προέδρου του Ιδρύματος, πρέπει να εφαρμόζεται το, σύμφωνο με την αντίστοιχη διάταξη της διαθήκης, άρθρο 3 του Οργανισμού του Ιδρύματος, που ορίζει ότι ως μέλη της Επιτροπής προτιμώνται πάντοτε κάτοικοι της Πάργας, ως Πρόεδρος δε της Επιτροπής εκλέγεται ένας εκ των εχόντων συγγένεια με τον διαθέτη, μελών της Επιτροπής, κατοίκων ως άνω.

2. Η ενδιαφερόμενη Ε.Β., ανεξαρτήτως της επικαλούμενης μακρινής συγγενείας της με το διαθέτη, εφόσον κατά το ιστορικό του ερωτήματος δεν είναι μόνιμη κάτοικος Πάργας, αποκλείεται να συμμετέχει στη διοίκηση του Ιδρύματος.

3. Αν και εν προκειμένω δεν διαπιστώνεται διάσταση περιεχομένου ανάμεσα στη βούληση του διαθέτη και τους ορισμούς του Οργανισμού του Ιδρύματος σε σχέση με τα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει ο Πρόεδρός του, σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε αμφισβήτηση για την ερμηνεία της διαθήκης ως προς την διοίκηση της καταλειφθείσας με αυτή κοινωφελούς περιουσίας, μπορεί να αρθεί είτε δικαστικώς, είτε δια της νομοθετικής οδού, που θα είχε τον χαρακτήρα της τροποποίησης ή αντικατάστασης του άρθρου 3 του Οργανισμού του Ιδρύματος.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 26/3/2019

Ο Πρόεδρος

Ανδρέας Χαρλαύτης

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ελένη Κωσταντή

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

